Elijáš a vdova

Původ materiálu
Marta Sedláčková
Pořadí v lekci
18

Téma

Bůh se stará — i skrze nás

Cíl

- Ukázat předškolním dětem, že Bůh má různé způsoby, jak se o nás starat. Děti je objevují a děkují za ně ve svém životě.
- Hovořit s mladšími školními dětmi na základě příběhu Elijáše a vdovy o dělení, sdílení. Bůh rozmnožuje i málo, které máme, pokud se na něj spolehneme. Dělit se je „boží“.
- Na základě příběhu Elijáše a vdovy a příběhu z novin hovořit se staršími školními dětmi o svědectví jako žánru. Děti dokáží vidět pravdivost příběhu, i když o stejné situaci někdo hovoří jinak.

Pro učitele

Biblický text: 1Kr 16,29–34; 17,1–24

Výkladové poznámky

Situace a postavy Elijášovských příběhů

- **Rozpad království**: Po králi Šalamounovi se izraelské království rozpadá na dvě. Syn Šalamounův, Rechabeám, si počíná nemoudře (viz kap. 12), zůstane vládnout jen na jihu (Juda, Jeruzalém). Severní kmeny (Izrael) se pod vedením Jarobeáma (bývalý Šalomounův úředník) odtrhly. Jarobeám hned na počátku vlády potvrdil dvě alternativní svatyně (Bét-el a Dan), kde vystavil sochy býčků. Cílem bylo zamezit lidu chodit do Jeruzaléma. Boží pokyn k tomu nemá, ani ho nevyhledává — vnímá se jako nejvyšší autorita, vtělení boha na zemi. Dosazuje kněze, upravuje si náboženství podle sebe. Proto se o dalších králích často říká, že „chodil v hříchu Jarobeámově“. V zemi bují směšování věr, synkretismus, z každého si lidé berou to, co jim vyhovuje.

- **Achab**: Doba krále Achaba je zvenku viděno dobou mimořádně úspěšnou, Achab i jeho otec Omrí byli takoví „otcové vlasti“, království se rozvíjelo, otevíralo se do světa, pěstovali úspěšnou sňatkovou politiku. Bible ovšem vládnutí Achaba hodnotí velmi negativně — vzal si horlivou ctitelku Baale, nestačila mu nepravověrná svatyně v Bét-el a Dan, kterou postavil Jaroboám místo jeruzalémského chrámu, ale začal rovnou stavět svatyně pro Baala (v Samaří) a Ašeru a uctíval je. Ilustrací pro rozmach bezbožnosti je znovuvystavění Jericha přes přísný zákaz.
- **Jezábel**: Achabova sidónská manželka, dcera Etbaala, sidónského krále, byla horlivou ctitelkou Baale. Je to nebezpečná žena, stala se prototypem modloslužebnice a tyranky. Její jméno Jezábel (Ízebel) se dá vykládat různě — jeho základ je „zebel“, božský příbytek, svatyně, výsost. Je možné, že původně znělo jinak (Abízebel) a znamenalo něco ve smyslu „můj otec je jeho výsost (Baal)“, ale Bible z něho tvoří jméno s významem „žádná výsost“, a tak si z Jezábel střílí. Jiná varianta je „Nespočinulá“, „Neobyvatelka“ — ta, která není doma v Izraeli, ale přišla tam udělat domov Baalovi.
- **Elijáš Tišbejský** — Elijahú — „mým Bohem je Hospodin“ je vyznavačské a provokativní jméno. Tišbejský je buď název místa, nebo spíše označení toho, že je příchozí, není rodilý Izraelec, místní. Gileád, odkud pochází, je polopohanská krajina. Elijáš není sebejistým prorokem — celý jeho příběh je možno vnímat jako zápas člověka o vztah k Bohu v duchovně vyprahlé krajině, kde málokdo sdílí jeho víru, přesto nemůže o Bohu mlčet. V tom může být současnému člověku blízký.
- Božstva: **Baal** je bůh plodnosti (ženy, zvířata, rostlinstvo), dešťodárce, šéf úrody. Pomocí rituálů se toto božstvo každý rok přivolávalo, když nastalo období sucha, opět umíralo. Rituály byly spojeny s plodností (sexem). Božstvo funguje automaticky, ve střídání ročních období.
- **Modloslužba**: Představit pohanství, modloslužbu pouze tak, že se lidé klaní vyrobeným dřevěným nebo zlatým sochám, je málo — vnímáme je pak jen jako hlupáky, kteří ještě neprozřeli, že dřevo nemůže nic udělat. Ale tak to není — jde spíš o to, jak Boha vnímáme, zda je pro nás suverénní, svrchovaný, nebo je automatem na naše přání. Modloslužebnictví se projevuje i v životním stylu a dopadu toho kterého náboženství. Izrael v následujících příbězích „kulhá na obě strany“ — zkouší, který bůh bude výhodnější pro jejich záměry.
- Nespojujme baalismus zkratkovitě s ostatními náboženstvími dneška. Problém v příbězích má Izrael, jehož je Achab reprezentantem. Texty jsou především kritikou dovnitř („do církve“), nejde v první řadě o kritiku jiného náboženství (my dobří, oni špatní). Příběh se vypráví v Izraeli (a v církvi) a pro něj — totiž, že nelze směšovat víru v Hospodina s tím, co jí odporuje.

Příběh kapitol 16 a 17

- **V zemi nastalo sucho** podle Božího záměru. Bůh je svrchovaný nad celým světem, jiný bůh tu nevládne, nelze uctívat Hospodina i Baale najednou. Sucho jako fenomén souvisí s baalovským náboženstvím — bůh Baal přinášel úrodu vždy po půl roce sucha, je garantem deště. Maximálně bylo třeba „vhodit“ nějakou modlitbu, rituál, oběť a bůh Baal dá to, co lidé chtějí. Suchem se jasně říká, že Baal prostě „nefunguje“. „Zbálovatět“ může však i víra v Hospodina tehdy, kdy Bůh má sloužit jako automat na splněná přání.

  Víra v Hospodina je ovšem náročnější. Žádá dodržovat přikázání, má nějaké dopady do vztahů k Bohu i lidem.

- **Havrani, krkavci** — černí nečistí ptáci, to není příliš dobré znamení. Ovšem slouží k životu (asi jako kdyby přijel pohřební vůz a z něj se rozdával chleba). I to temné slouží Bohu, jako jeho poslové. Potrava (chléb a maso) přichází ráno a večer — sycení jako na poušti. Některým vykladačům to přišlo příliš zázračné, proto vykládají krkavce jako název nějaké skupiny lidí. Snažíme se dětem ukázat, že Bůh má různé způsoby zaopatření (viz **Předškoláci**).
- **Sarepta v Sidónu** je bohaté město (snad slévárna zlata či barvírna látek — každopádně místo, které mělo na čem stavět své bohatství) na cizím území odkud pocházela Jezábel. Je to také temné místo, přesto tam právě Elijáš najde zastání.
- **Vdova, která hladoví**: Buď hladoví celé město (sucho dosáhlo i tam, ukazuje se, že Baal je božstvo bezmocné), nebo je možné, že právě v tak bohatém a skvělém městě jsou lidé, kteří mohou umřít hlady (vdova jako nejchudší z nejchudších) — pak vidíme důsledky baalovského náboženství úspěchu, úrody, prosperity, o které si myslíme, že si ji můžeme zajistit. Kde si slabý může za vše sám a není pro něj slitování.

- Žena si je vědoma své brzké smrti i smrti syna — totiž své budoucnosti. **Nachází se v beznadějné situaci.**

  A přesto je ochotna na Elijášovo slovo „Neboj se!“ vydat poslední skývu, tedy svůj život. Dá přednost milosrdenství před strachem o sebe. Uvěří Elijášovi, že mluví za živého a jednajícího Boha.

- **Sdílení rozmnožuje**: Bible takto mluví často — tam, kde se rozdělíme, bude dost pro všechny. Možná, že se nepřejíme k prasknutí, ale přežijeme. Láska a soucit jsou požehnané, k nim se Bůh přizná, přidá, zachová život. Hospodin se projeví jako milosrdný živitel.
- Příběh o **zázraku** rozmnožení chleba je svědectví — Bible neumožňuje podívat se na ženiny neubývající zásoby stále zapnutou kamerou, která by dokumentovala, jak se to stalo. Bible nám předkládá příběh, který někdo zažil, vnímal a vyprávěl jako příběh o Boží

péči, přestože to kdokoliv mohl zvenku vidět jinak.
- Synova **nemoc a smrt** je pro ženu velmi bolestná, umírá vše, co má. Sama ji interpretuje jako trest za svou vinu, chápe příchod Elijáše jako příchod Božího soudu. Elijáš nedbá na konvence (mrtvý je nečistý), zápasí o dítě, modlí se úpěnlivě k Hospodinu, hádá se s ním — proč musí být potrestáni i maličcí a slabí? Zastává se té, která se zastala jeho. Ve vyprávění zdůrazněte modlitbu, vlastní oživení dítěte spíš jen konstatujte. Bůh se opět ukazuje jako dárce života.
- **„Poznala jsem…“**: Na základě pravdivého Elijášova slova žena vyznává svou víru v Hospodina, připojuje se k Izraeli. Je to jeden ze starozákonních příběhů, který ukazuje přesah spásy mimo Izrael.

Úskalí

- Vybraný oddíl obsahuje vlastně tři příběhy s předznamenáním (konflikt s Achabem následuje sycení u potoka Kerítu, nasycení u vdovy, záchranu syna), i témat je víc (modloslužebnictví krále, Boží péče, rozdělení se, důvěra v Boha, zápas o víru atd.). Vyberte si, které zdůrazníte, nechtějte stihnout nutně všechno.
- Bůh působí sucho: Možná nevnímáme Boha jako někoho, kdo je bezprostředně odpovědný za meteorologické jevy. Spíš jsme ochotni připustit, že lidská neskromnost, sobeckost, nadutost, bohorovnost má důsledky i pro životní prostředí. V Achabově příběhu je sucho také důsledkem jeho rozhodnutí a životního stylu, kdy dal na první místo sebe místo Boha.

Pro děti

Předškoláci

Chceme děti otevřít pro to, že Boží péče se projevuje mnoha způsoby, většinou neobyčejně obyčejnými. Je to naše svědectví, tak to vidíme očima víry, že v péči druhých poznáváme také péči Boží. Ve vyprávění to zdůrazňujeme tím, že Elijáš si klade otázky, naslouchá a odpovědi vnímá jako dar od Boha a jeho péči. Na závěr můžete s dětmi hovořit o tom, zda by chtěly Bohu poděkovat za péči svých rodičů i za vše ostatní, z čeho mají radost.

Při vyprávění si můžete pomoci gesty, které po vás děti budou opakovat — když se Elijáš ptá (nemá nic), ukázat před sebou spojené prázdné dlaně; vždy po Elijášově otázce na chvíli zastavit a vyjádřit naslouchání, ruka u ucha; když děkuje Bohu, můžete pozdvihnout dlaně otevřené vzhůru, od sebe, do výše očí (gesto modlitby). Děti mohou gesta opakovat. Nebo můžete do gest vytvarovat biblické postavičky. Ve vyprávění není zahrnuto vzkříšení syna.

Kdo se o vás stará? A jak? Kdo vám dává jídlo, kdo se stará, aby vám bylo dobře? Maminka, tatínek? A kdo se stará o maminku? Tatínek? A o tatínka? Maminka? Ještě někdo se o nás stará? Kdo se stará o celý svět?

O nás, o děti i maminky, tatínky, se také stará Pán Bůh. Jak si to ale máme představit? Povím vám příběh o tom, jak má Bůh spoustu způsobů, jak se o nás starat.

Pamatujete si ještě, kdo je to prorok? *(Ukažte obrázky proroka.)* Je to ten, kdo velmi dobře naslouchá Bohu, přemýšlí o tom a pak to vyřizuje ostatním.

Prorok z dnešního příběhu se jmenuje Elijáš. Dobře naslouchá Bohu a ví, že se Bohu nelíbí, jak vládne zlý král Achab. Prorok Elijáš to přišel králi Achabovi vyřídit: „Achabe, Achabe, ty jsi zapomněl na Pána Boha, myslíš jen na svoje bohatství, koně, vojáky a jídlo. Nemyslíš na ostatní lidi. Nikdo pro tebe není důležitý, ani Pán Bůh. Změň to, nebo to špatně dopadne s tebou i celou zemí!“

Ale král Achab se rozzuří: „Mně nikdo nebude přikazovat, jak se mám chovat! Já jsem ten největší a nejmocnější v celé zemi! Zmiz mi z očí, Elijáši, ty nejsi žádný prorok! Zabiju tě, za ty tvoje řeči, už je nebudu muset nikdy poslouchat!“

Elijáš se otočí a utíká z paláce. Pryč od zlého krále.

„Tohle je zlé! Kam se mám ale schovat? Kde mne král nenajde? Kde budu v bezpečí? Pane Bože, pomoz mi, postarej se o mne, prosím!“

Najednou Elijášovi bleskne hlavou — schovej se daleko od královského paláce, u potoka Kerítu.

„Ano, to udělám,“ říká si Elijáš, „Pane Bože, děkuju ti za ten nápad.“

Když Elijáš dorazí k potoku, napije se. Má velkou žízeň, protože všude je horko a sucho. Večer už má Elijáš velký hlad. „Co budu jíst? Nevzal jsem si nic na cestu, jen placku a tu jsem už snědl!“

Najednou vidí, jak se k zemi snáší velcí černí ptáci. Elijáš má strach. Ptáci vypadají strašidelně. Ptáci však před Elijáše upustí krajíc chleba a trochu pečeného masa. Pak odletí.

Elijáš se udiveně rozhlíží: „Mám co jíst! Pane Bože, ty se o mě tak podivuhodně staráš! Děkuju ti za tohle jídlo!“

I ráno a další den přiletěli ptáci s trochou jídla. Elijáš jedl, co mu ptáci přinesli, a zapíjel to vodou z potoka. Tak to trvalo mnoho dní.

Potok byl však čím dál menší. Všude bylo sucho. Se zemí to bylo špatné, král se nezměnil a země trpěla. Jednoho rána bylo v potoce jen trochu bahna. Žádná voda. Elijáš se zvedl a šel pryč. Do hlavního města ke králi se vrátit nemohl, šel přesně opačným směrem, až došel do sousedního státu.

„Co mám dělat? Kdo mi tady pomůže? Jsou tu soucitní lidé?“ ptal se prorok Elijáš, když došel k městu. Nedaleko uviděl ženu s dítětem, která sbírala dříví.

„Prosím tě, nedala bys mi napít? Nemám nic, čím bych mohl nabrat vodu ze studny.“ Žena přikývla a šla.

Elijáš na ni zavolal: „A vezmi mi, prosím, trochu chleba. Dlouho jsem nic nejedl!“

Žena se zastavila: „Já sama nemám téměř nic k jídlu. Nemám ani peníze, za které bych si něco koupila. Dnes večer sníme se synem poslední krajíce chleba a pak asi zemřeme hlady.“ Žena je smutná a zoufalá.

Elijáš ji těší: „Neboj se! Rozděl se se mnou!“

A vypráví ženě, jak se o něho Bůh staral. „Věřím, že se o nás Bůh postará! Vždycky, když jsem si nevěděl rady, když jsem byl v úzkých, když jsem měl starosti a hlad, Bůh byl se mnou.“

Žena je soucitná, rozdělí chleba na tři části: pro Elijáše, pro syna a pro sebe. S pár kapkami oleje ho snědí a zapijí vodou.

Elijáš bydlí u té ženy a jejího syna. Každý den se dělí o chleba s olejem. V nádobě jako by mouky ani neubývalo, jako by neubývalo ani v láhvi s olejem. Není toho moc, ale hlady nikdo neumře.

Elijáš se každý den modlí: „Pane Bože, děkuju ti za to, že mi dáváš dobré myšlenky a radíš mi, co mám dělat. Děkuji ti, že jsi poslal černé ptáky, aby mi donesli jídlo. Děkuji ti za ženu, která se se mnou každý den dělí o jídlo. Děkuji ti, že pořád máme co jíst. Staráš se o mě tolika způsoby! Děkuji ti!“

Pán Bůh se staral o Elijáše v cizí zemi tak dlouho, dokud zas nebyl čas jít za králem Achabem. Bůh Elijáše zachoval mnoha způsoby při životě a při síle, stejně tak ženu a jejího syna, kteří se s Elijášem rozdělili.

Můžeme s dětmi nacvičovat dělení. Dřív než si vezmou samy, necháme je nabízet sušenky druhému „Na, vem si!“ Nejdřív to dětem předveďte. Ubezpečte děti, že sušenek je dost pro všechny — jsme zaopatření, někdo se o nás stará, my se můžeme starat o druhé.

Pomůcky: Obrázky proroka pro připomenutí, sušenky.

Mladší školní děti

O co se dokážete rozdělit? Dělíte se rádi? S kým se dělíte rádi? A s kým neradi?

Ve vyprávění jsme kvůli délce vynechali epizodu u potoka Kerít, vyprávění klade důraz na druhou část příběhu, kde vdova ze Sarepty spolehne na Boha a není ve svém doufání zklamána. Vyprávění má dva vrcholy — rozdělení chleba a vzkříšení syna. Příběh je tak strhující, že doufáme, že se přesto podaří udržet dětskou pozornost. Kontrast mezi baalismem a uctíváním Hospodina je popsán jako kontrast mezi sobectvím a soucitem, starostí o druhé (rozdělením se — o chleba, o starosti).

Byl jednou jeden prorok, jmenoval se Elijáš a ten měl starosti se svým králem Achabem, který vládl nad Izraelem.

Achab byl schopný král. Ale ne král, který by poslouchal Boha, proto s ním měl Elijáš starosti. Achab měl totiž daleko radši boha své manželky Jezábel, která se přistěhovala z ciziny. Její bůh se jmenoval Baal a sliboval těm, kdo ho budou uctívat, dobrou úrodu, hodně deště, spoustu peněz za zeleninu, která bude krásně růst, hodně mláďat všech zvířat a spoustu dalších splněných přání.

A co za to chtěl? Vlastně nic moc. Obětovat občas nějaké to zvíře a jít na slavnosti a přivolávat déšť, no skoro jako když hodíte pětikorunu do automatu a vypadne vám žvýkačka.

„A hlavně, Baal po mně nechce, abych se věnoval těm chudákům okolo, pomáhal lidem a vůbec se staral o další lidi! To je bůh podle mého gusta!“ liboval si král Achab. Achab vlastně nepotřeboval žádného boha. On sám sebe považoval za boha, který může o všem a o všech rozhodovat. A jeho manželka ho v tom podporovala.

Prorok Elijáš ale ví: Bůh Izraele, Hospodin, je jiný. O své lidi pečuje a stará se o ně. Ale také říká — i já potřebuju tebe! Poslouchej mě, když ti říkám, aby ses díval kolem sebe, kdo má trápení a starosti a pomoz mu. To jsou moje pravidla, tak mi nejlépe budeš sloužit. Spolehni se na mě, že se to vyplatí, že to vyjde, i když to bude třeba náročné.

Achab však na Boha kašle, stejně jako kašle na lidi.

Elijáš se proto vydal za Achabem a přišel mu jasně říct: „Tvoje chování volá do nebe! Pořád se staráš o sebe! Ale nejsi žádný bůh. Ani Baal–dešťodárce není žádný bůh. Bohem je jen Hospodin. Proto ti vzkazuje, že nebude pršet, dokud neřekne! Abys to poznal.“

Elijáš se na Boží pokyn před Achabem schoval. A protože bylo stále sucho, i když mělo dávno přijít období dešťů, Elijáš odešel do ciziny. Do nepřátelské ciziny, ze které pocházela manželka krále Achaba, kde uctívali Baale–dešťodárce. Ale Elijáš se spoléhal na Boha, který je Pánem

všude.

U města Sarepty oslovil Elijáš jednu ženu: „Dej mi napít, prosím!“

Žena jde.

Elijáš za ní volá: „Dones mi, prosím, trochu chleba, mám hlad!“

Teď teprve žena zvedne hlavu a promluví: „Nemám nic. Jsem vdova, nikdo se mě nezastane a nepomůže mi. Doma mám poslední hrst mouky a pár lžic oleje. Dneska to se synem sníme a zítra umřeme hlady. Věř mi, mluvím pravdu.“

Hlad je všude. Hlavně tam, kde jsou slabí. Ženě nikdo nepomohl. Má málo. Její sousedy nikdo neučil, že by se měli rozdělit. Jejich bůh Baal má totiž prý rád ty, kdo se mají dobře. Na slabých mu nezáleží a sousedi to dělají po něm.

Elijáš k ženě promluví: „Neboj se! Opravdu se neboj. Rozděl se se mnou, přežijeme všichni! Bůh Izraele se zastává slabých. Dokud nezaprší a neurodí se, budeš mít stále trochu mouky a oleje.“

Žena váhá, vždyť je to cizinec, přivandrovalec. Má se rozdělit? Všeho je tak málo. Váhá. Pak ji přemůže soucit a láska, vždyť ten poutník má také hlad. Jde, upeče chleba a rozdělí ho. Třebaže je to poslední, co má. Pro Elijáše, pro syna, pro sebe.

Snědí všechno a přece každý den seženou trochu mouky a trochu oleje, aby upekli chleba, aby neumřeli hlady. Bůh se o ně stará. Bůh, který žehná těm, kdo se dělí a důvěřují mu.

Bude už všem útrapám konec? Nezdá se. Syn té ženy onemocněl a strašně se mu přitížilo, umíral, přestával dýchat.

Žena v šílené starosti křičí na Elijáše: „To je trest! Tys mě přišel potrestat za všechno, co jsem kdy udělala špatně! Smrt mého syna je trest! Ten tvůj Bůh se vůbec nestará, ale chce nás potrestat za to, že jsme mu nevěřili!“

„Počkej! Bůh přece takhle netrestá!“ volá Elijáš a bere si dítě do svého pokoje.

Modlí se, volá, křičí k Bohu. „Bože, vždyť ta žena ti důvěřuje! O mě se stará už kolik dní. Dělí se se mnou o všechno. Vždyť ona hraje podle tvých pravidel. Není z Izraele, ale je lepší než náš král. Snad jí nesebereš jejího syna! Snad ho přece nenecháš umřít! Vždyť je tak slabá, vždyť ty sám se zastáváš slabých a utiskovaných! Ty jsi přece Bůh, který se stará o svůj lid. Ona ti věří! Vrať do jejího syna život! Prosím!“

Elijáš se modlí, volá a křičí k Bohu. A Bůh Elijáše slyší. Dítě začne najednou plakat, ale dýchá a žije.

Elijáš nese dítě matce. Žena pláče radostí. Její syn žije. Ona žije.

„Elijáši, teď vím, žes mluvil pravdu, tvůj Bůh je Bůh živý a jediný! Není vzdálený ani lhostejný! Teď jsem to poznala. Rozdělil se s námi o život.“

Elijáš je rád a děkuje Bohu, že to tak dopadlo. Bůh se o ně stará. Bůh, který žehná těm, kdo mu důvěřují a kdo se starají o druhé. Bůh se stará i o ty, kdo nejsou z Izraele. A opět si spolu sednou ke stolu, rozlomí placku chleba, rozdělí si ji a modlí se: Čeho třeba — Bůh nám dá: chléb i srdce radostná.

Můžete se vrátit po vyprávění k odpovědím z rozhovoru ze začátku: S kým se dělíte neradi? Už vám někdo někdy řekl: „Sám mám málo! Nerozdělím se!“ Proč to řekl? Měl pravdu? K čemu je dobré se podělit? Můžete vyprávět nějaký vlastní příběh o (ne)dělení? Až se budete příště dělit, pomůže vám tento příběh?

Starší školní děti

Starší školní děti chceme vést k tomu, že biblické vyprávění (a další vyprávění) jsou svědectví — to znamená zaujatá vyprávění o životě s Bohem. Neztrácejí na pravdivosti, pokud jim někdo nevěří nebo je vypráví jinak, vidí je jako náhodu apod. Využijeme pro to část rozhovoru s podnikatelem Gevorgem Avetisyanem, který se narodil v Arménii, přišel do Česka a nyní zde vyrábí úspěšně medové dorty. Začal ale s hospodou. A pan Avetisyan vypráví, že jeho úspěšný začátek měl hodně společného s Bohem. *(Podle iHNed.cz)*

Koupil jste si hospodu? Já myslela, že jste hned začal s medovými dorty.

Když začínáte v cizí zemi a nemáte zrovna v kapse miliony, berete, co je. Skoro rok jsem nemohl najít uplatnění, jako designér jsem nezavadil o zakázku. A tak když mi jeden známý řekl, že viděl na pronájem hospodu ve Frýdku-Místku, sedl jsem do auta a jel s ním… Na tu hospodu jsem kývl a za pár měsíců přišel o všechny zbylé peníze. Byl to totální krach.

Jak to?

Koupil jsem pronájem hospody, která nikdy nevydělávala. Proto také byla na prodej. Ztracená varta, jak vy říkáte. Také jsem byl nezkušený, nikdy jsem žádnou hospodu neprovozoval, jak to asi mohlo dopadnout? Došlo to až tak daleko, že jsem se chtěl vrátit do Arménie. Ale neměli jsme peníze ani na letenky.

Nenapadlo vás požádat o nějakou sociální podporu? Byli jste u nás už přece přes rok.

To mě nenapadlo. Nejsem zvyklý žebrat, na to nemám povahu. Vyvěsil jsem inzerát, že tu zařízenou hospodu přenechám za 50 tisíc korun. Jedna letenka stála 12 tisíc, pětkrát 12 je 60. Asi 20 tisíc jsem měl na hotovosti, takže by to stačilo na cestu do Jerevanu. Ale nikdo neměl o ten pronájem zájem. Byl jsem fakt v koncích.

Kdo vám pomohl se z toho dostat?

Bůh.

Prosím?

No, já vím, že mi nebudete věřit. Jste přece skoro všichni ateisti. My Arméni máme ale víru zadřenou v srdci, vždyť jsme byli první národ, který přijal křesťanství. K Bohu se často obracíme.

Takže pravidelně chodíte do kostela?

Nechodím, ale Bůh je se mnou. V každém okamžiku. A tehdy mi to dokonce dal najevo.

Jak?

Kousek od baru stál v parku kostel. Vlastně − stojí tam stále, svatý Jošt. Nikdy jsem v něm nebyl, ale jednou, když hospoda zase zela prázdnotou a já už se vzdal naděje, že ji dokážu prodat, jsem si sedl v parku na lavičku a začal jsem se modlit: „Pane Bože, proč mě trestáš? Chtěl jsem tu žít, podnikat, ale nic se mi nedaří, asi tady umřu. To prosím nedovol. Když už mám umřít, ať mě aspoň pochovají ve vlasti.“ Seděl jsem tam asi dlouho, už jsem se nemodlil, spíš mimoděk jsem si začal prohlížet ten kostel. Byl sešlý, zanedbaný, dokonce i kříž na hlavní věži měl poničený. Nevím, co mě to napadlo, ale zvedl jsem se, našel faráře a zeptal se ho, kolik by stálo ten kříž opravit a pozlatit. „Dvacet tisíc,“ povídá. Zatrnulo mi, ale pak jsem mu ty své poslední peníze nabídl.

To jste ho asi šokoval, ne?

Byl překvapený, ale reagoval pohotově a hned se zeptal, jestli nechci přispět na opravu celého kostela, že s ní právě začínají. To mě rozesmálo, nechal jsem mu tam svých 20 tisíc, šel domů a říkal si: „Třeba budu díky tomu kříži Bohu blíž. Třeba mě uslyší.“ Kříž opravili a pozlatili, do kopule pak vložili listinu potvrzující, že to sponzoroval Gevorg Avetisyan, podnikatel z Arménie. Byl to krásný den, takový… svatý. A Bůh můj hlas uslyšel. Do týdne jsem měl plnou hospodu. Začalo se dařit, ze dne na den.

Přečtěte si část rozhovoru s arménským podnikatelem v Čechách.

Pomohl mu Bůh? Byla to náhoda? Zkoušel Boha uplatit nebo se Bohu vydal, důvěřoval mu, když dal své poslední peníze?

Každý to může vidět jinak — takové situace jsou často otázkou interpretace, výkladu. Něco jiného řekne ten, kdo se na příběh dívá zvenku, něco jiného přímý účastník, něco jiného věřící a něco jiného nevěřící. Někdo může říct, že se prostě po několika měsících vyplatilo, že byl ke svým hostům milý, a tak začal vydělávat. Jiný může říct, že šlo o úplnou náhodu. Sám podnikatel říká, že mu pomohl Bůh, důvěřuje mu. Kdo má pravdu?

Převyprávějte nebo přečtěte s dětmi z Bible příběh o vdově, která se s Elijášem rozdělila o poslední kousek chleba. Podařilo se jí pak přežít dobu hladu. Zkuste říct (napsat), jak vypráví svůj příběh vdova nebo Elijáš a jak ho vypráví její sousedi nebo novináři apod. (Zachránil je Bůh? Vzájemně si pomohli? Elijáš něco nakoupil? Atd.) Kdo má pravdu? Mohou mít pravdu najednou?

Pomůcky: Text rozhovoru, papíry, tužky, Bible.

Přesah

Sdílením roste a vystačí i to, čeho vypadalo, že je málo — protože to sám Bůh podporuje a rozmnožuje — o tom svědčí Bible vícekrát (nasycení zástupů u Ježíše). Vždycky se začíná u toho „sám mám málo“, ale když to dám k dispozici, Bůh to využije pro druhé i pro mne. Je to velká výzva pro naše životy, spolehnout se!

Stopy Boží v Elijášově životě (podle Anke Schäfer, Kindergottesdienst praktisch 2014): Spojujícím prvkem v setkáních s Elijášovými příběhy může být velký plakát. Známý příběh „Stopy v písku“ ukazuje, co zažil Elijáš a co mohou zažívat i děti ve svém životě — že je Bůh provází a nese na jejich cestě životem.

Prakticky — potřebujete dlouhý pruh papíru (klidně několik metrů), nakreslené a okopírované stopy nohou (pravá a levá), biblické verše na papírcích, které se vlepí nebo vepíšou do stop. Pak můžete mluvit o tom, že Bůh je svým lidem nablízku a nese je — stejně jako Elijáš byl nesen Boží přítomností, jeho hlasem, slovem. Dětem můžete dát vybrat stopu s veršem, který se jim líbí, oslovuje je, biblické slovo, které by je „neslo“.

Můžete stopy nalepit na dlouhý papír (střídat pravé a levé stopy), případně papír rozdělit na čtyři části a každou hodinu domalovat či dotvořit obraz k právě probranému příběhu. Nebo vybírejte po vyprávění biblické verše, které se hodí právě k tomu kterému příběhu. (Verše: Joz 1,9; Ž 1,6; Ž 3,6; Ž 16,11; Ž 23,1.3.4.5; Ž 27,1; Ž 33,4; Ž 34,5.9; Ž 36,10; Ž 55,23; Ž 73,23; Ž 77,14; Ž 91,11.12; Ž 103,8; Ž 115, 12–13; Ž 118,6.14.17; Ž 119,5; Ž 121,2; Ž 145,15–16.)

Liturgie

Biblický text k zapamatování

Oči všech s nadějí vzhlížejí k tobě a ty jim v pravý čas dáváš pokrm, otvíráš svou ruku a ve své přízni sytíš všechno, co žije. (Ž 145,15–16)

Rituál

Každou postavu může provázet jedna píseň, kterou můžete zpívat nebo její část skandovat. U Elijáše navrhujeme *Čest dej* (Svítá 37) nebo *To já, ó Pane můj, půjdu, když mě posíláš* (Svítá 331).

Stopy: Elijášovy příběhy může spojovat také velký plakát se stopami — viz Přesah.

Okénko do bohoslužeb

Dnes mám pro vás hádanku: Co roste rozdáváním? Čeho je stále víc, pokud se o to rozdělím? Láska? Radost? Péče? Děti dnes uslyší příběh o tom, jak se jedna žena rozdělila a co z toho vzešlo.

Modlitba

Bože, děkujeme ti, že máme co jíst a že se o nás staráš. Buď se všemi na útěku, s hladovými, se smutnými a zoufalými. Dej, ať se umíme dělit o vše, co máme. Amen.

Kam dále
Obrázky proroka k vyprávění pro předškoláky (*.pdf, 2 stránky)
Audiovýklady k 1. Královské (Heller, Prudký) na ČRo
Výklad 1 Kr 17,10-16
Pokorný, Pavel: Prorok Eliáš (starší katechetická přípravka)
Powers, M.: Stopy v písku (vira.cz)
Odkaz na píseň
Vzdejte Pánu slávu, čest (BTS9)
Pane Bože, prosíme tě (BTS32)
Pán je má síla (SV242)
Cílová skupina
Mladší školní
Předškolní
Starší školní
Katechetické cykly

Dál přece nejdeme sami II (Od Samuele k Šalomounovi + Od Elijáše k mesiášovi)

Biblický odkaz (kat)

1 Královská 16,29–34

1 Královská 17,1–24